

Jaarverslag 2022

De Stichting Middeleeuwse Archieven Amsterdam (SMAA) heeft als doel de toegankelijkheid en het gebruik te bevorderen van de oudste archieven van onze hoofdstad, om zo de kennis over middeleeuws Amsterdam te vergroten en onder een zo breed mogelijk publiek te verspreiden.

De samenstelling van de Raad van Toezicht is als volgt:

-mw. drs J. Smit;

-dhr. drs W.O. Schreuder;

-dhr. mr A.J.H. de Boer.

Directeur-bestuurder van de stichting is drs P. Vlegels.

De Raad van Toezicht vergaderde in 2022 in totaal 4 keer, waarvan 2 keer digitaal.

In het Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 heeft SMAA drie doelstellingen geformuleerd:

1. Archiefontsluiting

SMAA stelt zich ten doel om de Amsterdamse middeleeuwse archieven en collecties op een zodanige wijze te ontsluiten, dat de gegevens die zij bevatten over personen, topografie en instellingen direct of indirect voor iedere gebruiker vindbaar worden.

In 2022 is gewerkt aan de zogenaamde Appendix op de inventaris van de Amsterdamse middeleeuwse gasthuisarchieven. Hierbij wordt het merendeel van de ongeveer 500 'verweesde' charters alsnog aan de juiste archiefvormer verbonden. Als methode worden persoonsnamen uit de charters in een database met elkaar vergeleken, in combinatie met genealogisch onderzoek. Dit levert goede resultaten op.

2. Bronnenpublicaties

SMAA wil de meest waardevolle en unieke bronnen binnen de ontsloten archieven en collecties digitaal publiceren op een zodanige wijze dat zij zowel voor de wetenschap als het brede publiek bruikbaar en begrijpelijk zijn. Naast de digitalisering van de originele bronnen betekent dit het verzorgen van bijvoorbeeld zowel een transcriptie als een hertaling in modern Nederlands bij een selectie van de bronnen. Zo worden deze bronnen niet alleen bruikbaar voor wetenschappers, maar ook voor het algemene publiek.

In 2022 is op het project bronneneditie goede voortgang geboekt. Zo levert het voor de editie naar modern Nederlands vertalen en combineren van enkele administratieve bronnen nieuwe verhalen en inzichten op over bijvoorbeeld de ziekenzorg in de gasthuizen.

Het verzorgen van een bed en maaltijden voor arme zieken, zieke vreemdelingen en proveniers was bijvoorbeeld één van de belangrijkste taken van het St. Pietersgasthuis. Wie de zieken verzorgde is alleen moeilijk op te maken uit de aantekeningen van de gasthuismeesters in het register van ontvangsten en uitgaven van de jaren 1550-1559. In de personeelslijst komen geen ziekenverzorgers voor, maar uit de aantekeningen in verschillende registers uit de 15de eeuw van dit gasthuis blijkt dat die er wel degelijk waren. Zo maakt een legger van vaste baten en lasten uit 1478 melding van een *zieke moder* en een *zieke meyt*.

De transcripties van een selectie van de registers van het Oude Gasthuis en het St. Pietersgasthuis worden in de loop van 2023 gepresenteerd.

3. Onderzoeks- en gebruikersplatforms

SMAA wil digitale onderzoeksplatforms en *communities* laten inrichten die toegankelijk zijn voor iedere wetenschapper en iedere geïnteresseerde leek.

Deze doelstelling is in 2022 niet gerealiseerd. De ontwikkelde database met talrijke digitaal toegankelijk gemaakte informatie uit de middeleeuwse Gasthuisarchieven biedt wel een goede basis voor een vervolg.

Overige projecten en activiteiten SMAA in 2022:

In het kader van het overkoepelende project Ontsluiting van de Amsterdamse gasthuisarchieven tot 1578 heeft SMAA het educatieproject *Archiving by design?* ontwikkeld, met steun van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Tijdens dit project maakten de leerlingen van het Amsterdamse Spinoza20first door middel van filmpjes en digitale bronnen kennis met de verhalen en thema's uit de gasthuisarchieven. In elk LAB gingen ze vervolgens aan de slag met een creatieve opdracht. De centrale opdracht van de leerlingen was: Help ons de Amsterdamse gasthuisarchieven tot leven brengen voor een jong publiek. Het lespakket is goed zelfstandig uitvoerbaar in de bovenbouw van het Primair Onderwijs en de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs. In 2022 is het project afgesloten.

Tot slot organiseerde SMAA in 2022 in samenwerking met het Stadsarchief Amsterdam de eerste *Publieksdag middeleeuws Amsterdam*. Ter ere van de 747ste verjaardag van Amsterdam waren er lezingen over middeleeuwse rampen zoals de pestepidemieën, de bijzondere verhalen die in de Amsterdamse gasthuisarchieven worden ontdekt, over het tolprivilege uit 1275 als geboorteakte van Amsterdam en over de opgravingen van kloosters en gasthuizen in de binnenstad. Daarnaast was er een doorlopend familieprogramma met workshops over het lezen van oud schrift, het vervaardigen van zegels bij oorkonden en het creëren van je eigen middeleeuwse personage.

De Publieksdag was een groot succes; het lezingenprogramma en de diverse workshops trokken enkele honderden belangstellenden. In 2023 gaat deze activiteit dan ook op herhaling.

SMAA heeft een eigen website: <https://www.middeleeuwsamsterdam.nl/>